

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Losonezi-utca 24 sz. a. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólalások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petitsor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönbön minden hazai postahivatal. — Az előfizetéseket legezelszerűben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

A gömői iparvasut kérdése.

Vasutaink kérdése a végeldőlés stadiumában van. Azok, kik megyénk viszonyait ismerik, nem kevés reményt kötöttek a gömői iparvasutakhoz. Egyesek és testületek készséggel ajánlottak kamatgarantia gyanánt tekintélyes összegeket, mert megvoltak győződve a felől, hogy a Tiszoloz-Feledi szárnyvonálnak kiépítése által megyénk érzehgyei előtt meg fog nyilni a közvetlen összeköttetés az ország belsejével s idővel kilátásunk lehet arra, hogy közvetlenül csatlakozván a Kassa-Oderbergi vonalhoz buzatermő völgyeink előtt megnyílik észak is s így nyersterményeink értékesítése minden irányban lehetővé válván: a forgalom nagyobbodni fog, s megyénk szorgalmas lakosai természetmányaikat s munkaerejüket nagyobb mérvben értékesíthetik.

Azonban mint egy nyáreji álom semmisült meg e remény. A kormány ugyanis szerződésre lépett a rimamurány-salgótarjáni-vasmü-egyesülettel, melynek a kiépítést átengedte, figyelmen kívül hagyván a megye egyes völgyeiben elszórva levő gyártelepek érdekeit. Azonvan a szerződés elfogadásából, melyre vonatkozólag már a törvényjavaslat a kormány által az országgyűlés elé terjesztetett, a Murány és Turócz völgyére háruland legnagyobb kár, mert megfosztatik annak lehetőségétől, hogy vasut által érintessék. Pedig — mint tudjuk — e vidék is tekintélyes összeget ajánlott fel kamat-garantia fejében.

A kormány eljárására indokul hozza fel, hogy az elébb elfogadott terv szerinti kiépítése a vasutnak 1400000 frtba kerülne, mi ellen csak 6000 frt évi jövedelemre van kilátás.

Azonban ezt teljes bizonyossággal állítani nem lehet. — Nem pedig azért, mert megyénk kincseit maga a kormány, de senki a világon nem ismerheti kellő pontossággal. — Érez, kő és fanyaggal oly pazar bőséggel van megáldva e megye, egyes vidékein a gyáripár a tőkély oly fokán áll, egveseknek és testületeknek oly tekintélyes összegei vannak az iparvállalatokba befektetve, hogy ezeket veszélynek tenni ki, s az egész vidék köz-

érdekét háttérbe szorítani egy előrelátó kormány-nak nem lehet, nem szabad.

Mint tudjuk tekintélyes küldöttség idözik most épen ez ügyben Budapesten azon ezébből, hogy a kormánynak a kellő felvilágosítást megadja s felkérje arra, hogy az első tervszerint megállapított kiépítéshez ragaszkodjék, mert a befektetendő tőke idővel a kívánt kamatot minden bizonynyal meghozandja s hogy egy valóban közügyet egy társulat érdekitől függővé tenni egyike leend azon hibáknak, melyek magukat — a mint a tapasztalat bizonyítja — keservesen megszokták bosszulni.

Adja Isten, hogy némes és önzetlen törekvéseiket siker koronázza! De — a multakon okulva — azt bátrak vagyunk kétségbe vonni s épen azért felhívjuk megyénk országgyűlési képviselőit — kik viszonyainkat legjobban ismerik, — pártkülönség nélkül, hogy az országgyűlés elé már beterjesztett s a gömői ipartársulatokról szöllő eddig megállapított törvénynek módosítására vonatkozó újabb törvényjavaslatot, mint a mely megyénk egy tekintélyes részének érdekeivel homlokegyenest ellenkezik, s a mely a kincstári vasérez-szállítást egy társulattól teszi függővé megbuktatni s így megyénknek érdekeit megóvni szívvel-lélekkel törekedjenek.

A székhely kérdés.

Annak idejében közöltük a kisebbség felfolyamodását a pelsüezi gyűlésnek a székhely kérdésben hozott határozata ellen, s megtettük reá mi is szerevény észrevételeinket, most — amennyiben az ügy új stadiumba lépett — közöljük felfolyamodást kísérő megjegyzéseit az alispáni hivatalnak, valamint az erre leérkezett m. kir. belügyminiszteri leiratot, hogy t. olvasóink az ügy jelenlegi állásáról tudomást vegyenek.

Gömörmegye alispánjától.

Másolat. 2820. sz. — Nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium: Gróf Andrássy Manó s érdektársai bizottsági tagoknak a megyei közigazgatási állandó székhely kérdésében a f. évi március 28-án tartott megyei bizottsági közgyűlésben hozott határozat ellen, törvényes időben beadott felfolyamodását, hivatkozva ugyanazon közgyűlésnek 533.

szép legény volt és a kin most is több asszonynak akad meg a szeme mint nem, — ő nem látja az erdőtől a fát, szóval: Elszerették karjai közül a feleségét! Ezzel a szóval kétszeresen sértette a becsületét az a . . . majd megmondta, hogy micsoda asszony.

Nagyot sóhajtott . . . előrántotta a somfobotját, megforgatta háromszor a feje fölött és az forgott az elméjében, hogy milyen jó lenne, ha a boglyakemenze helyén a Hangya Bognár Agnes lenne és ő a hóhérbárdal elválaszthatná praktikás fejét a gonosz nyakától . . . de csak eklézsia követés után, mert eklézsiait kell neki követnie! később 6 álló esztendőig egyfolytában hazahordani a pap szénáját, a soha gölödényt nem látott koplaló rétről, semhogy azt elengedje. Ez pedig nagy dolog, mert munkás ember, mikor potyaszorban jár, szereti a más konyháján főt gölödényt.

Könyökével egyet simított az ünneplő kalapján, kitekintett első háza ablakán. Hazatérőben látta a templomjáró asszonyokat Elindult. Fort benne az epe.

— Úgy van eklézsiait kell követnie! Ez a gondolat adott szárnyat lábainak. Mikor a papnál a muzeum szoba ajtaján kopogtatott, szerette volna a mellénye ezüst ptykékén kiolvasni, hogy be menjen-e? ne menjen? Asszonyok dolga, kutya komédia! Vissza is fordult volna, de belőlről kihangzott a biztató: tessék.

Jó félóraig lehetett hallani, hogy odabenn beszélt, mikor kijött ujra, váltig ezt hajtotta: asszonyok dolga, kutya komédia!

Haza ért. Az asszony is megjött a község házából. Sirva-ríva dünyögte el a panasát. — Birák uraimék hátat fordítottak az igazságnak.

Takács Pásztor András a tükörben nézte magát, aztán a felesége könnyeit esudálta és megint gyöngö gondolata született. Hiába! az asszonyok könnyeitől meddő marad a józan okosság. . . .

Felnyitotta a láda-fiát és a zoltár alól két db ötvenest vett elő a „Virág” tinó árából, a kit az uraság járma alá vásároltak meg tőle. . . .

Vállára akasztotta szeredását, a miben most is volt a

sz. a felterjesztett felírására illetékes elintézés végett / alatt van szerencsém tiszteletteljesen fölterjeszteni. Midőn ezt teszem a nélkül, hogy ezen ügyben pártállást foglalni kívánék, nem mulaszthatom el rámutatni annak szokatlan-ságára és törvényellenességére, hogy ily kérdésben mely nem magán érdeket érint s melyre tehát az 1870-ik évi XLII. t. cz. 4. §-a nem is alkalmazható, — felfolyamodás adatik be. Nem mulaszthatom el rámutatni, hogy a felfolyamodás indoklása részben és egészben téves és hiányos értesülésen alapszik. Ugyanis a közigazgatási és törvénykezési központra tehát székhelyre nézve, az egyesült két megyének conventiója nincsen, hanem vannak határozatai, melyek az idők viszonyainak megfelelő intézkedéseket tartalmazták, tehát mindig ideiglenesek voltak. Az 1871-ik évi szervezést tárgyzó munkálat javaslatba hozza, hogy állandó székhelyül a közigazgatás részére Pelsőcz jöltetik ki, s ezen javaslatot az 1871-ik évi szeptember hó 4-ikén tartott közgyűlés is elfogadta ugyan. azonban már az 1872-ik évi január 13-diki közgyűlés, a mind ez ideig érvényben volt / alatti határozat szerint, a közigazgatási székhelyet Rimaszombathoz hagyta meg, s a közgyűléseknek Pelsőczön leendő megtartását rendelte el. A tisztikar számban nem oly erős, hogy szavazatával a töbtséget bármely oldalra majorizálhatná, kifogástalan magatartása által pedig azon gyanúsításra, hogy a székhely kérdésének elhatározásánál jogosult bizottsági tagokra bármi tekintetben pressiót gyakorolt volna, okot nem szolgáltatott. A tény az, hogy a felvetett kérdésben 7 tisztviselő nem szavazott, 13 szavazott az állandó választmány határozata ellen, 6 mellette, — a 19 szavazó közül pedig csak 3 van olyan, ki egyszerűen nem virilis vagy választott képviselő. Mórász Agost, és Dusza Lajos megyei bizottsági tagokká mult évi november 8-án választatván, december 13-án igazoltattak, és az igazoló választmány által igazoltatásukról értesítettek. A január 24-iki közgyűlés rendkívüli lévén, annak napi rendjére az igazoló választmány vonatkozó jelentése nem tüzetett ki, de ezen jelentés az utóbbi március 28-iki közgyűlésen tárgyalatott és jóváhagyatott s nevezettek a bizottsági tagok ideiglenes névjegyzékében csak azért nem fordulnak elő, mert ezen névjegyzék igazoltatásuk előtt lett kinyomatva. Hogy a rimaszombati megyeház, székháznak alkalmas, azt a felfolyamodás is beösméri. midőn történelmi vázlatos előadásában utal arra, hogy az absolut kormányzás időszakában, a hatalom a közigazgatás központját Rimaszombathoz tette át és ezen ezébra a jelenlegi megyeházát, — akkor még városi tulajdont — foglalta el, kétséget-kizárólag azért, mert ezen épületet a rimaszombati régi megyeházánál minden tekintetben alkalmasabbnak és kényelmesebbnek találta. Igaz, hogy 1867-ben a Rimaszombathoz összehívott közgyűlés, a Rózsa vendéglő nagy termében tartatott meg, de csakis azon egyszerű okból, mivel a megyeházi nagy terem akkor még kiépítve nem volt. A rimaszombati most már teljesen felszerelt megyeházi nagyterem térfogata egyébiránt nagyobb

vázei vásárról egy darab madárlátta cipő. Köhögéssel köszörlte meg a torkát, aztán lassan, mint a vallatott rab, megszólalt:

— No asszony! elmegyek, ügyvédre adom a dolgot.

Mikor kiment, mérgesen csapta be maga után az ajtót. A kapun még a törökfej is megingott, a mit ráadásul csinált oda faragó Tuzok Gergely.

Hóna alá szorította somfa füttykösét, kalapja elfedte a szemét. Nem akart látni senkit. . . .

A kik látták, esőváltgatták fejüket s a temetőesősz azt mondogatta magában, hogy Takács András uram ő kigyelme nem tudja fékre kötni az ördögöt. . . A haragos gazda háta megett hagyta a falut. . .

A malomnál megállt . . . Valami parasztra öröltető asszonyt biztatgatott Széles molnár.

— Várjon néne! türelem a kulcsa minden kapunak és minden sebnek a balzsama. . .

— Türom olaj, türom olaj! dudolgotá magában a felindult ember. Vissza is akart fordulni, de hajtotta a háboru. . .

Mikor visszajött a városból, a kis lajbija zsebéből kellett előkeresnie a két iteze bor árát, mit a határköresmában megivott . . .

A zsidónak panasolta az ügyét-baját és azt emlegette lépten-nyomon: Majd eljön annak is az ideje, hogy a homokból kő lesz! . . .

Azt a homokot értette, melyet az a csufondáros asszony a szeme közé dobott s melyet ő, ha kővé gurja, visszahajít a fejére . . .

Az asszony süttöt-főzött, várta az urát mindennel, a mi jó. Hej! de a gazdának, mire haza került, leszállította az eszt a lába ikrájába a bosszuság meg a zsidó bora.

Két kötény csüskére valót sirt az asszony. Sohasem látta még ilyenek az urát. Mikor megakartá ölelni, esőmört kapott a esőkjától, megrázkódott. Ez a rázkódás pedig elszakította az ördögöt az ura szívében. . . .

— Utálsz, nem kellek! . . . dadogá és a bottal végig húzott a feleségén.
(Folyt. követk.)

T Á R C Z A.

A becsületét kereste.

— Rajz. —

Kigyó, bárány örül a hajnal-fakadásnak, de nem örült Takács Pásztor András uram. Kiült a háza elé. Mi haszna neki a hajnalból? A virradás felhőt hajt az ő lelkere. Nem kellett neki a meleg bor, a mivel az asszony kinalta, pipája is tiszter aludt ki . . . Huszszor meggyújtotta, mégsem akart égni.

Nagy esorba esett a jó hirnevén . . .

— Igaz szó, igaz beszéd, hogy az aszonyt a maga nyelve veri meg. De ha más nyelve veri meg az aszonyt, ez már öreg hiba. Nem türom! ha minden sor irás egy mérő tiszta buzába kerül is, kikerestetem az igazságot. Hőlyagok támadnának a nyelvemen, ha még egyszer elmondanám azt a csufaságot, a mit szennyes szavakba öltöztetett a Hangya Bognár Agnes. Kikeresem. Nem bánom, oda állok a király tükör szobájába is, megkérem szeretettel; vegye le szíveiről ezt a követ, amit ez a gonosz nyelvű asszony a szívemre dobott

Ezt hánytavetette magában Takács Pásztor András uram. Az esze visszatartotta, de a hiúsága ösztökélte és pedig addig, hogy felemelkedett a padkáról . . . bement a házba. Jól le kellett hajolnia, hogy pitvarajtó-czimer ne maradjon a kalapja. Bent az első házban tükör elé állt tanácsot tartani. Végig nézett magán: úgy meg volt teremve, hogy a Tütőlhegyes Gumbi szabó „sámlí“-ra ágaskodott, mikor mértéket vett neki az ujjas mándliához A bajusza úgy állott, mintha menykőfogó lenne, pedig nem hullott rá más villám bogár szeme pillantásánál.

— Mit is mondott az a sátn rostájába való asszony? Kérdezte magától. Kérdezte, de nem tudott felelni, torkán akadt a szó és úgy megijedt, hogy a félnapos csuklás ellen is elég lett volna az ijedsége. Hiszen az a csuf szó, amit Bognár Agnes nyelvelt, azt jelenti, hogy hát ő, a kit a jegyzőné nemzetes asszony tartott keresztvizre, a ki hires

miat a pelsőzi megyeház nagyterme-é, a rimaszombati megyeház nagyterméhez két kapun, két lépcsőházon, két sor folyosón lehet feljárni, a pelsőzi megyeházánál csak egy lépcsőzet vezet a terembe, egy folyosón át. Mennyiben lehetnek irányadók ezen kérdésnél gazdasági és közszolgálati tekintetek a nm. belügyminisztérium más vonatkozó leiratának kibocsátása előtt fontolóra vette, ezen tekintetek ellenében számba nem vehetők a felfolyamodás a való alapot nélkülözött állításai; nem szükséges utalnom arra, hogy a házépítész számításainak adatai sem használtak helyesen az indoklás erősítésére, de azt különösen ki kell emelnem, hogy ily fontos ügyben bámulatot gerjesztő azon eszelekmény, miszerint a felfolyamodás % alatti esatelmánya két különböző természetű okmány megesonkított darabjaiból van összetéve, tudniillik az 1871-ik évben a megye szervezési szabályrendelet kidolgozása végett kiküldött bizottsági munkát első négy lapjához, a közgyűlés tanácskozási ügyrendjére vonatkozó szabályzat ötödik és hatodik lapja varratott hozzá azon ezéltől, hogy igazoltak láttassék, mintha a bizottsági javaslatnak a székhely kérdésére vonatkozó pontja, a nagyméltóságú m. kir. belügyminisztérium által megerősítési záradékkal ellátott volna, minek igazolásul szükségesnek tartom a szervezeti munkát egy teljes példányát 3 % alatt ide mellékelni. — Következmenyeiben veszedelmessé válható előzményt szűlné, ha ezen felfolyamodvány, mely már létrejöttével törvényellenességre adott alkalmat, midőn okot szolgáltatott az 1870. évi 42. t. cz. 4. §-ának tétre magyarizására, — és mely a megyének saját ügyeiben törvény által biztosított szabad intézkedései és határozat hozatali jogát alappában támadja meg, — kedvező figyelemre méltattnék. A neheztelt határozat különben a jogosult tényezők közreműködése mellett mindenképpen törvényszerű módon jött létre és alakilag sem megtagadható, az állandó választmány véleménye ellenében másként begyözőzőn indokolva van, — s mind ezeken felül a nméltóságú belügyminisztérium felhívásának és szándéklatának készségeggel megfelelni kíván Rimaszombat, 1882. április 20.

Szontagh, alispán.

A m. kir. belügyminisztériumtól.

Másolat. 23111 sz. — Gömör és Kishont t. e. megye községének Rimaszombatban. A folyó évi márczius hó 28-án tartott bizottsági közgyűlésből 533 sz. alatt tett jelentéssel jóváhagyás végett hozam felterjesztett azon határozat, melyben kimondott, hogy az eddigi gyakorlat megváltoztatása mellett jövőben egy a központi közigazgatás, mint a megyei bizottsági közgyűlések állandó székhelye Rimaszombat legyen gr. Andrássy Manó és érdektársai részéről felfolyamodás tárgyává tétetvén: mielőtt a neheztelt határozat érdemére nézve intézkedném, felhívom a megye közönségét, hogy a megye alispánjának folyó évi április hó 20-án 2820 szám alatt kelt jelentésével bemutatott s. f. alatt visszavárólag idezárt fennemlített felfolyamodványban felhozott azon körülményre nézve, miszerint a közgyűlések állandó székhelyeül Rimaszombatnak lett elhatározása már azon oknál fogva is helytelen, mert az ottani megyeház közgyűlések megtartására, illetőleg az összes bizottsági tagok befogadására, alkalmas teremmel nem bír s mert ezen hiányon átalakítás által nem lehetvén segíteni a közgyűléseknek Rimaszombatba való áttételével nagy pénzaldozattal járó új megyeház építése válnék szükségessé, tüzetes és indokolt jelentésben nyilatkozzék, mely alkalommal egyszersmind az iránt is tegyen kimerítő előterjesztést, hogy vajjon azon esetre ha Rimaszombat város tétetnék egy a központi közigazgatás, mint a bizottsági közgyűlések állandó székhelyévé, az ottani megyeházon minő mérvű átalakítások lennének szükségesek, s az ezzel járó költségeket miként vélné fedezhetőnek?

Budapesten, 1882. május hó 11-én.

Tisza s. k.

Vidéki levelezés.

Jólsva, 1882. jun. 1.

T. Szerkesztő ur! Valóban üdvözölni lehet e nemes működvelő társaság ébredését, mely mint hamu alatt lévő parázs lángra lobbanva, megmutatta azt, hogy az egykor oly lánggal lobogó tűz még nem aludt ki. Hogy is alhatott volna az el, melynek nemes szikráját az 1850-es évek adák meg, s mely oly fényesen lobogott a hazaszeretet oltárán akkor, midőn szólni, érezni, s az érzelmeiket kifejezni, legkevésbé mutatni is tiltva volt s azon nemes érzelmeik kifolyása ismétlődött a 60-as években, létét, erejét megtartá egészen 1876-ig, de ekkor már a régi gárda egyrésze az élet nyugalomába vonult vissza — míg mások a sirok fenekén alusszák esendé álmaikat. — (Az igaz hazafiság nefeletts köszorujja lebegjen mind kettő fellett.) De mint Prometheus, ugy lángolt fel ezuttal a jólsvai régi gárda véreiből a nemes tűz, hogy megmutathassák azt — miszerint apáiknak méltó utódai a hazaszeretben — s megmutassák azt, hogy a panszlavismus eddig eljöhhet, de a város határán kívül meg kell állania.

Megmutatták ezt a jólsvai hölgyek, megtették ezt a kevés számot viselő fiatal és nem fiatal urak, mint egy alföldi magyar, lelkeim melyéből üdvözölni őket e téren.

Engedje meg kedves szerkesztő ur, hogy az előadásban részt vett hölgyek és urak működéséről némi észrevételt tegyek, illetőleg elismerésemet nyilváníthassam. A mű, melyet ezuttal választának — magában véve gyenge — de az igyekezet, melyet tanúsítottak a szereplők feleltették a közönséggel. Korna szerepét Homolek A. ur adta, s a mennyire szerepköre engedte, igyekezett azt érvényre emelni. Hon a nyugalmazott őrnagy leányát, Madarász Irén k. a. a szellem, szelidség mintaképe, igaz bensőséggel szavalt, ugyanmilyre, hogy szenvedő jeleneteiben a közönséget könnyűekre indítá. — Báró Széki, Szklenka Pál ur elevevése, buzgalma teljes elismerést nyert. — Userobogár Eszti,

Horvath Etel k. a., élet, elevevése, szerepének átérzése által tünt ki. — Buzás, falubíró Götter József ur, meglepett bennünket az által, hogy annyira bele élte magát a szerepébe, miszerint azt kelle hinni, talán a legtrüfintabb színepszél van dolgunk. — Borbála neje, Victoris Sándorné urhölgy, egy kedves szeretetre méltó anyát állított elének. — Bandi fiok, Nyíry Lajos színész, kiről nem szól a kritika, mint a ki a közönség bizalmát, szeretetét bírva, ezen ügyben mint rendező, egyik főtenyező volt — elismerést nyert. — Buczko Márton egyházi, Répási Antal kissé tulzolt. — Márton fia a fiskális Czibur Elek ur buzgalma, igyekezete elismerést érdemel — „kítettást a jövőre.“ — Galambosné Gaál Irén k. a. személyesíté, ha nem e város szülőföldjén volna azt kellene hinni, hogy a színészi pályán már működött — oly igazi comical tehetséget árukt el szerepében. — Panna, a leánya, Bartók Ilona k. a., nagyon szép paraszt leány volt — a városból haza érkezett urhatnam kisasszonyt kissé finoman adta, dícséretet érdemel. — Az érdem jutalmául elismerést érdemel még Victorisz Sándor mérnök ur, ki semmi fáradságot nem kimélve, az ügy érdekében mindent elkövetett, (ő egy még a régi gárdából.)

B—y.

Színház.

Szombaton, máj. 27-én Andrány világhírű vig operetteje „Az üdvöske“ került színre. E darabnak előadása, — melyben egy régi babonás nézet van feldolgozva, hogy t. i. vannak olyan nők, kik azon földfeletti tulajdonsággal vannak felruházva, hogy a mely házban laknak oda varázsolják a szerencsét is, élvezetes estét szerzett a megjelent díszes közönségnek. Völgyi Gy. mint Lorán herceg leszámítva, hogy sajátos dialectusáról lemondani a legjobb akarat mellett sem képes mindig ügyesen alakított, Pálné Fiamettát személyesíté kellő felfogással. Hegedűs (Fritenelli) sokszor derült kedély-hangulatba hozta a közönséget. Kövy mint Rökkó, Pálfi mint Pippo kifogástalan volt. Bácskay Julesa, ki a ezimszerepet játszotta, leszámítva egy kis szögleletességet, melytől az ő népies szerepében állandó sajátossága, kellemes dala által többször viharos tapsokra ragadta a közönséget. A dalok begyakorlása minden esetre nem kis érdeme Serényi karmesternek.

Vasárnap máj. 28. közkívánatra előadták másodsor Csiky Gergely „Czifra nyomoruság“ című művét. Bár egy részről az ünnep miatt, másrészt pedig azon körülményről fogva, hogy az első előadás alkalmával leg többen látták e darabot, nem volt nagy közönség, de a jelenlévők meggyőződhetné Völgyi György társulatának sok oldalúságáról, mert az új szereposztás daczára élvezetes estében részesültünk.

Hétfőn, május 29. Offenbachnak „Az utcai szép énekesnő“ című műve került színre. — E darabról, mint szerző legtöbb művéről el lehet mondani, hogy benne semmi eszelekmény nincs. — Igy bár zenéje nagyszerű, de a költészet a zenét és viszont a zillalt összeférezés következtében nem támogatatható: a mi élvezetet a zene nyújt, — nem lévén az a helyzetből fakadó érzelmeik hű visszatükrözője. — az üres párbeszédnek lerontják. — Igy ez estén, daczára hogy a társulat legkiválóbb tagjai vitték a főbb szerepeket, egy a magán dalok mint a duettek és kardalok kifogástalanok voltak, ez előadásban csak zeneértők találhattak élvezetet.

Szerda, (máj. 31.) Csiky Gergelynek kitűnő bohózata „A Kaviár“ *) került színre. Mindenesetre nem kevés elismerést érdemel Völgyi György színigazgató, ki költséget nem kimélve, az összes vidéki színigazgatókat megelőzve, mutatta be e művet közönségünknek legelőször. — A „Kaviárban“ Csiky egy vidéki gyógyszerészt tesz hőssé, Poroszkay Tivadart, kinek elég szép neve van arra, hogy legyenek romantikus vágyai. Már tíz éve csinálja a pilulát s eszidélben három-négy tal „otthon főztét;“ szeretne egyszer javában kirüggni, eljönni a fővárosba, kalandot keresni, szóval megízlelni a „kaviárt.“ Erre alkalma nyilik. A fővárosban egy új patikát nyitnak, Poroszkai a pályázók közé áll s feljön Pestre, otthon hagyva „kedves Czilikjét.“ — A városligetben egy zugvendéglőben kezdődik a vidéki „Don Juan“ drámai játéka. Egy magános szépség kávézik egy asztal mellett. Bomba Lilly, ki ezelőtt Gyurgyevóban lég-hajós volt s a közönséget görög istennek jelmezében gyönyörködtette a levegőből. Poroszkay megtalálta a „kaviárt.“ Hanem nem könnyű megízlelnie. Ugyanazon vendéglőbe jön Barlanghy Achilles hejőskapitány, hajóján az „élet-halál ura“ s mert Achilles, tehát vigjátéki poltrón a javából. — Ez a kalandvágyó patikárust kiűzi a vendéglőből: egyedül akar itt maradni az ő embereivel. Három testvére, három vén leány, a bohózat három gráciája érkeznek meg fogadott leányukkal, Mariskával. A vén kapitány a leánykát nőül akarja venni. Három testvér Brigitta, Mártha, Miranda csak ugy egyezik a házasságba, ha a kapitánynak eddig még legesekélyebb szerelmi viszonya sem volt. Mert Mariska az ő szemefénynek, az ő nevelésük, kit csak tiszta kézre bízhatnak. A három vén leány „állítólag“ szűznek maradt, hogy egészen a leánykának élhessen. Az egyik a praktikus életnek neveli s Maresának nevezi, a másik nagyvilági nőnek s „Marie“ nek hívja, a harmadik ábrándosnak s a kedves „Miezi“ néven szólítja. S a leányka most már a halászlé készítéséről ugy beszél, mint valami Maresa, majd bököl, mint Marie s ábrándozik mint Miezi. E kitűnő leánykát akariák az öreg nének testvérükhöz, Achilleshez nőül adni. De Achilles egy kis zavarban van. Lilly, a gyurgyevói lég-hajós, az ő hajóján jött Budapestre s most a kapitány nyakához varrja magát. Ettől szabadulni kell s az öreg gráciáknak e kalandról nem szabad tudniok semmit. Szerencsére itt van a patikárus, ki negyvenhárom éves, fiatal, nőtlen embernek adja ki magát. Ha ez a gyurgyevói művésznőt, ki minden áron férjhez akar menni, elveszi, a kapitány tán mentve van. Ezért egyszerre „tisztelt kedves barátom“ válik a gyógyszerészből, kinek Lilly Másnap hat órára légyottot ad a „Delfin“ hajó hálótermében. Azalatt megtörtént a szakértői szemle is „Mariska felett. Achilles kapitány két bajtársa, kik a világot körül hajózták s Japánban is voltak, távesvőn is megvizsgálják a leendő menyasszonyt, s ugy találják, hogy oda illik az ő Achilles barátjukhoz. Erre aztán zápor támad, a vendéglői társaság ázva, síkoltozva fedél alá vonul, a patikárus neje, Czilike is váratlanul férjét keresve megjelen, s a függöny legördül.

*) A „Kaviár“ a delikat-étek egy nemét jelenti, melyben főtenyező a halakra. — Azonban a „delfin mond“-ban azon mellékjelentése van, a mi a francziában a rákvelőnek, melyet csak négyzsem közt szoktak elfogyasztani. Szerk.

A második felvonásban kezdi Poroszkay izlelni a „kaviárt.“ Majd megbánja, hogy ilyen különös ételre vágyott. Megjelenik a kütözött időre a hajón. Ásitra. Már harminczhat órája nem aludt. Felesége miatt nem mehetett szobájába, a vendéglő udvarán töltött egy álmatlan éjt. S most itt van a hajón. Szegény már megunta a kaviár, szeretne menekülni. Bomba Lilly nem engedi, azután meg a kapitány jön, ki elől Poroszkai egy függő ágyba vonul vissza. Hanem Lillynek is el kell tűnie. Achilles kapitány három testvére érkezik a hajóra s ha ezek Lillyt meglátnák — vége volna a kapitány nősülésének. El vele egy kabinba. Hanem a hajó termében maradt a lég-hajós bőrdőnye. A praktikus Mártha mindjárt kiszimatolja, mi van benne. S kezdődik a kapitányra a haddelhadd. Szerencsére Achilles egy érzékeny történetet mesél el egy vízbe ugró hölgyről, a ki nála hagyta a bőrdőnyt emlékül. A három testvér sir a nő szerencsétlenségén s hisz a kapitány ártatlanságában. Ezalatt Poroszkai mély álomba merül s erősen horkol. Mire fölébred, működni kezd a „kaviár.“ A három hölgy, ki a gyógyszerészt eleinte örültnek nézte, most pedig szörnyű nősébitónak tartja, azt hiszi, hogy Mariskát elcsábítani — jött a hajóra. Poroszkay két tűz közé kerül. Fenyegetik a nők, a kapitány, a matrózok, pisztoly és végül egy zugügyvéd is. Poroszkay megvallja, hogy nős, ez sem használ; rákényszerítik a válópörre stb. — A legbolondabb hírbe kerül. Egy kis kaviárt élvezni jött Pestre s most válópör, pisztoly fenyegeti; éhség, álmatlanság gyöttri s az a szép kilátás keesegtetni, hogy Achilles kapitány leviszi egész a fekete tengerig. A jumbor ember szörnyű nősébitó hírébe kerül; itt azt hiszik, Mariskát akarja megszöktetni, amott pedig Lillyvel való kalandjával vonják le a szörnyű következményt. — Az ügyvéd 200 forintjától fosztja meg s végül feleségétől is csattanós érvek várnak rá. Elég bolondos helyzet, melyet Csiky ügyesen használt ki. Végül a hermadik felvonásban minden kiderül. Még sok tréfás ötlet lel helyet itt is: van benne becsület-biroság, melyben a legvénebb grácia elnököl, egy csapat tréfás quidproquo, melynek végével Poroszkai kibékül nejevel, Mariska egy derek fiatal ember neje lesz, Achilles kapitány pedig a gyurgyevói művésznőt veszi el. A harmadik felvonás mulattató alakja Maszlagi gyógyszerészegéd, kit a princípális bajai hasonlókép tréfás bajokba sodornak. Abba a hírbe kerül, hogy főnöke nejebe szerelmes; ezért jegyese visszaküldi a gyűrűt; a szegény, érzelmes segéd kénytelen párbajra, egy eszébe cziánkálira kihívni „tisztelt főnökét.“ Háromszor is színre jő azon kijelentéssel, hogy vagy élve tér vissza, vagy sohasem. — A mi az előadást illeti egy a fő- mint mellékszereplők ügyesen aknázták ki a tért melyre allottak s több ízben zajos tapsokra ragadták a nagy és díszes közönséget.

Csütörtökön jun. 1. Dombayné jutalomjátékául előadták Sauffer tört. udv. vigjátékát „Sakk a királynak.“ E művet, melynek eszméje szép, de kidolgozás nem kifogástalan, lehetőleg élethűen adták elő. Különösen a jutalmazandó, ki Harlette szerepét adta elő részesült zajos tapsban s oly megtiszteltetésben, minőben városunkban nem minden művész és művésznő részesül. Ugyanis tisztelői értékes babérokoszorúval lepték meg s több virágcsokor röpült lábai elé. Nem kevésbé volt kifogástalan Hegedűs játéka, ki az angol hajógyarost eleterősen állította elének. Nagy és díszes közönség.

Hírek és vegyesek.

Meghívó. A rimaszombati egyesült prot. gymnasium „Önképző kör“-e f. hó 18-án d. u. 3 órakor tartja a gymnasium nagytermében a szokásos évzáró (Kazinezy) ünnepélyt, melyre a t. szüleket, gyámokat vagy ezeknek helyetteseit s általában a tanügy barátjait tiszteletteljesen e helyt is meghívom. Rimaszombat, 1882. jun. 2.

Bodor István, elnök.

Meghívás. A rimaszombati „nyilvános felsőbb leányiskolában“ 1882. év június hó 26. és 27. napjain tartandó közvizsgálatokra. A vizsgálatok rendje: Junius 26-án (hétfőn) az intézet helyiségében: délelőtt 9 órakor a vallásból, 10 órakor a zenéből, délután 6 órakor a tornapóba. Minden egyéb tantárgyból: június 27-én (kedden) a gymnasium nagy termében. A kézimunkák és rajzolatok külön teremben lesznek kiállítva.

Fábry János, igazgató tulajdonos.

Meghívás. A rimaszombati községi elemi fi-iskolában az 1881/2. tanévet bezáró vizsgák, következő napokon és sorrendben tartatnak meg: Junius 26-án d. e. 8 óratól: Hit-és erkölestanból minden felekezetnek. — Junius 26-án d. u. 5 óratól: Kertészet és tornaszat. — Junius 27-én d. e. 8 óratól: I-ső osztály, d. u. 2 óratól II. osztály, Junius 28-án d. e. 8 óratól III. osztály, d. u. 2 óratól IV. V. VI. osztály többi tantárgyaiból. — Melyre a mélyen tisztelt szüleket, valamint a tanügy barátait tisztelettel meghívja az igazgatóság.

Meghívás. A „Perjési olvasókör“ f. év június 8-án táncmulatsággal összekötött „Szavalsi és dalünnepélyt“ rendez saját alaptökéjének javára, melyre a közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség.

Főpásztori látogatás. M. hó 31-én érkezett a kishonti esperességbe főt. Czékus István superintendens ur, hogy azon egyházakban teljesítse a canonica visitatiót, melyeknek megtekintése a mult évről elmaradt. Az esperesség több tekintélyes vezérferfia ment Feledre a köztiszteltben és szeretetben álló főpásztor elé, kit az egyes állomásokon mindenütt fényes küldöttség várt. — Az esperesség hivatalos küldöttsége Rimabányán üdvözölte őt s fogadta azon édes és boldogító bizalommal, melyet ő mint egyházi vezérferfi és honfi egyiránt megérdemel.

Halálozás. F. hó 1-én tették örök nyugalomra Jánosiban öz. Szabon Jánosné, kinek férje huzamos ideg viselte a gömőri h. h. egyházmegyében, a díszes esperesi hivalt. A boldogult egyik rokonánál tiszt. Tóth Sámuel ur házában tölté élete végnapjait szélhűdés következtében teljesen betegon. Itt érte a halál is, végohajtása szerint férjéhez temettek. Koporsója telett Nt. Borsody József simonij lelkész mondott megható imát és gyászbeszédet, a sirnál pedig Ruszkay Gyula jánosij lelkész emlékeztet meg az elhunyt érdemeiről. Nyugodjanak békében porai!

A „Rimaszombati Dalárda“ tolyó évi május 29-én tartotta évi reudes közgyűlését. — A gyűlést, melyen városunk minden rendű és rangú körei tekintélyes számba voltak képviselve a társulat elnöke Baksay István nyitotta meg emelkedett beszéddel, melynek elhangzása után Instító-

részre Andre választmányi jegyző olvasta fel hivatalos jelentését a múlt év eseményeiről, melyben constattalja, hogy e testület, melynek tagjai lankadatlan buzgalommal művelik a dalt, többször adott életjelt magáról a lefolyt évben is. Hangversenyt rendezett a helybeli gymnasium javára, részvételt és szerepelt a kaszinó 50 éves jubileumán s március 15-én rendezett társasvacsorával egyrészt a napot szentelte meg újlag, másrészt városunk társas köreinek egyesítésére tett jó szolgálatot. De életrevalóságának most adandja legtöbb jelét, midőn az országos dalárversenyen szerepelni készül. A jelentés tudomásul vétele után Bodor István al-elnök mindazok nevében, kiknek hivatal idejük a mai nappal letelt, leköszön. Az elnök a választást elrendelvé megválasztottak: alelnökké Bodor István; pénztárnokká Rásky Bertalan; jegyzővé Institorisz Andre; karmesterré Wágensommer János; szóllam vezetőkké Huszt Lajos. Fülel Béni. Dobák János. Kalocsay Lajos. ifj. Csapó János. Timár István. ifj. Chászár György. Szabó János. Szabó József és Czikora István; bizottmány tagokká Terhes Pál. Szöllősy István dr. Szabó Samu. Kishonthy Gyula. Lőrinczy Andre. Molnár József és Lengyel György. A „Hymnus“-nak eléneklésével a gyűlés berekesztetett.

Értesítés. Mint örömmel értesülünk Völgyi György szimigazgató jeles társulatával e hó közepéig városunkban marad. Ajánljuk e társulatot, mely rövid itt időzése alatt sok élvezetes estében részesített bennünket, továbbra is a közönség becses pártfogásába.

A mai napon tartandó kised-óvó intézet növendékeinek tavaszi mulatságát ajánljuk a t. szülők, gyámok s általában a nevelésügy barátainak pártfogásába. Belépti díj 20 krajczár.

Új gyógyszer-tár. A „Balog-völgy“-nek régi ohajtása teljesült, ugyanis hosszas kérelem után megnyerte, hogy F.-Balogon gyógyszer-tár álltassék fel és rendeztesék be. Az engedélyezett jog tulajdonosa Trajtlér János már be is rendezte gyógyszer-tárát s a szenvedő emberiség számára megnyitá.

Ítélethirdetés. Mult hó 26-án hirdették ki a m. kir. Curia ítéletét az egykor oly nagy sensatiót keltett Beke László esetében. Mint egykor bővebben említettük Beke László esetében, hűtlen kezelés, hamis vád és több rendbeli okmány hamisítás miatt a rimaszombati kir. törvényszék öt évi fegyházra. Zsembery Adolfot pedig bünpártolás miatt 150 ft pénzbírságra ítélte. Az ítélet ellen mindkét vádlott semmiféle panaszszal élt. Ezt azotában a Curia mint harmadfokú bíróság első rendű vádlottra nézve elvetette, s a hűtlen kezelés vádját alól felmentette, de tekintettel társadalmi állása képzettségére és képességére többi elkövetett büntetési miatt 1881. okt. 6-tól számított 6 évi fegyházra ítélte, Zsembery Adolfot pedig az ellene emelt bünpártolás vétsége alól felmentette.

Benedikti Kálmán és társai bűnügyében, kik bank-jegy hamisítás, illetőleg ezek terjesztése miatt fogattak el, s a kiskról lapunkban is volt szó, — a mennyiben az illető atyja gömöri lakos volt, tegnapi előtt hirdette ki a budapesti kir. törvényszék az ítéletet, mely szerint Kerekes K. 6 évi fegyház s 10 évi hivatalvesztésre, Benedikti K. 5 évi fegyházra, Danesek Ottvin 6 havi fegyházra ítéltettek.

Tavaszi mulatságok. Kettő is volt a lefolyt héten, mindkettő az elemi iskoláké. Ünnepe harmadnapján a róm. cath. elemi iskola növendékei vonultak ki zeneszó mellett a szabadkai erdőbe, felhőtelen derült ég, ragyogó napsugár oda fent; szakadatlan jó kedv idelent s néminemű büszkeség illetőleg önhitség a kebelben bent különösen a gyengébbeknél, mert hát nyilvánvaló dolog lett, hogy a cath. növendékek a gondviselés különös kegyeltjei, az eddigi mulatságok a rossz idő miatt kellő mérvben nem sikerülvén; — sőt a községi iskolásoké kénytelen volt több haszaltan kísérlet után elhatározni, hogy a majális alkalmatos időben lesz. De lementével dicsérd a napot mondja a példabeszéd, itt a derült ég, a ragyogó napsugár nem maradt meg estig, mert d. u. 5 órakor megnyiták az egek csatornáit s oly ezíra zápor keletkezett, mintha csak öntöttek volna. vége lett a jó kedvnek, a diszes közönség szétfutott, s míg egy része menhelyet lelt Szabadkán, a másik rész futott a város felé. A higgadtabb vérmérsékletűek stoicus nyugalommal várták a zápor végét, mely többször elérkezett, de csak azért, hogy hatalmasabban kezdje rá újra. No de azért akárhányan voltak, kik reggel vetődtek haza kívülről megszáradva, de annál jobban elázva belső képen. A rendezőség vigasztalhatta magát azzal, hogy ha a „házasulandó fiatal emberek és a gymnasium majálisa megfagyott, egy pár óráig tartó zápor nem volt oly nagy calamitás, csak már ezekkel a községiakkal is ne történnék valami. — S ime az óhaj csakhamar megvalósult, mert jun. 1-én oly alkalmatos időben tartották meg a majális, hogy este 8 órakor is azt mondta kiesi és nagy, ifjú és öreg: kár, hogy ez a nap is csak 24 órából áll!

Putnokon a róm. cath. iskola növendékei május hó 30-án az újonnan berendezett kiesfekvésű putnoki fürdőben tartották meg tavaszi mulatságukat, daczára annak, hogy estefelől a szabadban mulató diszes közönséget az eső fedél alá szoritotta, a táncz csak éjfélt után ért véget.

Losonczon a losonc-tugári iparos ifjuság önképző és segélyző egylete f. hó 11-én zászló-avatási ünnepélyt tart, melyre a meghívók már szétküldtek.

Sárospatakon f. hó 25-én hármás ünnepély leend. Ugyanis ekkor tartja a ref. egyház temploma felépítésének, a főiskolai énekhar fentállásának 100 éves, — a főiskola önképző köre pedig 50 éves jubileumát. Megyénk ref. lelkeszei és tanítói sőt birtokosai közül sokan vannak életben, kik e két utóbbi testületnek a boldog diák korban tevékeny tagjai voltak, minek következtében a „S.-pataki Lapok“ után mi is tudatjuk a közönséggel, hogy mindazok, kik az ünnepeken résztvenni ohajtanak, szállás végett a főiskolai szeniori hivatalnál f. hó 15-ig jelentkezzenek.

Hamis bukás. Schönfeld J. ruhakereskedő, ki alig egy év előtt telepedett le városunkban, hogy hitelezői elől a raktárában levő ruha- és kelmekészletet megmentse, állítólag fogadott emberek által a raktárnak csaknem egész tartalmát Losoncra szállította, de feljelentetvén elfogották s csak óvadék mellett helyzetetett szabad lábra. Az egészben az a legeredetibb, hogy — amint beszélük — az volt a feljelentő, ki busás árért a kétes kimenetelű szállításra vállalkozott.

Rozsnyón a Sajó-fürdő (uszoda) részvénytársulat a fürdő kijavítását a mult napokban kezdte meg. A kijavításra gr. Andrássy Dénes volt szives a szükséges faanyagot díj nélkül kiszolgáltatni, s így reméljük, hogy e kies fürdő-hely mielőbb ezél- és korszerűvé lesz.

Vizbefult Jánosiban egy Pál-Kovács Mihály nevű parasztember. Nagy kedvelője volt egész életében a szesz italnak. Mult szerdán este szintén ily állapotban fűrt ment a rétre, miközben a megdagadt Rima pallóján kellett átmennie; a keskeny hidon elszédült s beesett. Másnap reggel találta meg hulláját a falu alatt partra vetve a feledi metsző (Schachter).

Szerencsétlenség. Pádárban roppant szerencsétlenség történt a napokban. Ugyanis egy nő és két férfi egy újonnan épült istálló padján volt elfoglalva munkával, midőn az óriási esereptető egy pillanat alatt reájok szakadt, maga alá temetve a három munkást. A megfúlástól csak az mentette meg őket, hogy a nő, ki pedig súlyos sérüléseket szenvedett, nem vesztve el lélekjelenlétét, a tető egy részét, mely mindhármukat agyonnyomással fenyegette, képes volt fenntartani a gyorssegély megérkeztéig. — Mindhárom súlyos, de nem élet veszélyes sérüléseket szenvedtek.

Régi sirhalom. A rimaszombati belső piacot, — melynek közepén diszeleg a r. kath. templom, a város diszes sétatérre alakítja át. — E végett a találkozó dombosabb helyeket elhanyagják. — E munkálat közben a felfogadott napszamosok tegnapi temérdek emberre esztra akadtak alig egy lábnyira a földszíne alatt. — S most általános beszéd-tárgya városunkban az, hogy honnan kerülhetett ide egy rakásra ily temérdek emberi esont, melyek közt ép fogak, óriási lábszár-esontok s koponyák vannak. A szakértők véleménye szerint ezek azoknak földi maradványai lennének, kik a régi templom kriptájában nyugodtak, s az építkezés alkalmával szedettek össze s temették el egy halom alá. Aazonban a esontok közt található nagy mennyiségű mészállomány régebbi időt feltételez.

Tót aranymondások. A „Felvidéki Nemzetőr“, mely a magyarosítás terjesztése mellett oly ernyedetlen buzgalmat fejt ki, legközelebbi számában a „Národní Hlasník“ e magyarfaló lapból érdekes kivonatot közöl, melyet mi is jónaék látunk átvenni. „Minden egyes tótnak kötelessége az alább elsorolt 10 pontot könyvnélkül megtanulni s családja által megtanultatni. 1. Ki a volt „Maticá“ szíjja, vagy ellene beszél: az ellenséged, őrizkedjél tőle. — 2. Ki a „Maticá“ szereplésének idejében önálló ember volt, (pap, tanító, jegyző, szolgabíró, ügyvéd stb.) s nem volt a „Maticá“ tagja: az nem a te barátod. — 3. A ki a tót gymnasiumok bezáratása felett nem bántózik s bezárásukat helyesli: az egyik főellenséged. Őrizkedjél tőle. — 4. Ki a tótok közt él s tót újságok és könyvek helyett más újságokat és könyveket tart, vesz és olvas: az biztos ellenséged. — 5. A ki azt mondja, hogy bármely más nyelv szebb és szükségesebb a tót nyelvnél: az árulód. — 6. Aki az mondja: ha Magyarországon lakol („v Uhroch“) magyarnak (madfar“) kell lenned: az izgató és lázadó. — 7. Ki a választások alkalmával pénzt aló kezdbe vagy bármi mást ígér, hogy a tótok ellen szavazz: az rosszra esábit, vess keresetet magadra s fordulj el tőle. — 8. Ki a pánszlávokat gyalazza s mindig róluk beszél: az is rosszra akar esábitani. 9. Ki az ország feldarabolásáról vagy pedig az országról beszél: az maga az ördög. — 10. Ki bebizonyítja, hogy e hazában bárki jobban teljesíti kötelességeit s jobb hazafi mint a tót, s hogy itt náladnál több joga van: azt neved ki. De már e tiz arany mondás csakugyan nem szorul bővebb magyarázatra.“

A fakérgék mint cserző-anyagok. Müntz és Schön kísérletei szerint, (Journal de Pharmacie & de Chimie 1881. 4. kötet 582. l.) tetemes mennyiségű cserzőrészt vesztenek, készletben tartásuk ideje alatt. Egy 15⁸/₁₀-től tannin tartalmu nyírfahéjba egy és fél év után már csak 8²/₁₀, egy 14⁸/₁₀ perezent tant tartalmazó tölgy kéregben tizenegyévi hó után pedig csak 8⁷/₁₀ száztolai cserző anyagot találtak, s constatálták, miszerint a cserző-anyag, a külleg élenyének, hatása alatt, szénsav képződése mellett átváltozik oly anyaggá mely cserzésre többé nem alkalmas. Ösmeretes, hogy a cserző anyag rohamosan elvész, ha a fáhéj essőnek van kitéve, vagy ha a cserzés alkalmával átázik, de elvész gyorsan akkor is, ha a cser nedves helyiségben tartatik.

A budapesti állami középipartanodában a gépkezelők és fűtők számára rendezett első tanfolyam eredménye.

A tanfolyam folyó évi február hó 6-án nyitott meg, ekkor kezdtek meg az előadások és május hó 13-án fejeztettek be, ezen időtartam alatt csak két napon nagypénteken és husvét vasárnapján nem volt előadás.

A tanfolyamra beiratkozott 157 tanuló, a kik közül a tanfolyamot elvégezte 103, a többi nagymérvű óramulasztás miatt időközben kizartott, illetőleg elmaradt.

Az előadások naponként este 7 órától 9 óráig tartottak, összesen 164 órában, a vasárnapokon pedig délelőtt 9 órától 12-ig kezdetben mértani rajz tanított 21 órában, később kirándulások voltak.

A gyakorlati oktatás az államvasutak gépvárában ápril hó 24-én kezdetett meg s május 13-áig tartott, ott a tanulók egy művezető vezetése alatt 18—20 tagból álló csoportokban három napon át gyakorolták magukat a locomobil és eséplőgép kezelésében és járatásában.

A vizsgálatok május hó 14-én kezdődtek meg és 17-én fejeztettek be, az elméleti és gyakorlati vizsgálat párhuzamosan tartott, az utóbbi célra az intézet udvarán egy locomobil és eséplőgép volt felállítva és üzemben tartva.

A tanfolyamot végzett 103 tanuló közül vizsgálatra jelentkezett 96 s ezek közül csak egy bukkott meg.

A megvizsgáltak közül: a locomobil és a eséplőgép kezelésére képesítettett 47, és pedig 4 jeles, 22 jó és 21 elégséges osztályzattal. Csak a locomobil kezelésére 33: ezek között 13 jó és 20 elégséges; a locomobil kazán kezelésére azaz fűtőnek 15 és pedig 8 jó és 7 elégséges osztályzattal.

A megvizsgált 96 tanuló között 25 vidéki, a többi pedig a fővárosi különböző gépvárakból való munkás volt. A mesterséget tekintve volt: 72 lakatos, 17 kovács, 5 esztergályos, 1 hivatalnok és 1 eséplőgép-tulajdonos.

Azon tanulók közül, a kik a locomobil és a eséplőgép kezelésére képesítettettek jutalomban részesítettett 34. 2 kapott ezüst remontoir órát, a melynek fedlapjába metszetett: „Jutalmul a gépkezelők és fűtők tanfolyamán tanúsított szép előmenetelért“. 9 rajzeszközt, 5 szalagmérzét és 18 a gőzgépek kezelésére vonatkozó szakkönyvet, a melyeknek első lapjára iratott: „Jutalmul a gépkezelők és fűtők tanfolyamán tanúsított szorgalomért“.

A locomobil és eséplőgép kezelésére képesített tanuló nevei közöltetni fognak a gazdasági egyesületekkel: evidentióban fogja tartani azoknak lakhelyét az intézet igazgatósága is, hogy a földbirtokosoknak, — a kikhez e célból felhívást fog intézni — képzett gépészeket ajánlhasson.

Közgazdaság.

Pár szó a trágyázás-, trágyakezelés- és műtrágyákról.

(Folytatás.)

A esontliszt. Állati esontok összezuvasa és őrlése által nyeretik. 8% légeny és 20—25% phosphorsavat tartalmaz, ezek mellett természetesen meszet is. — A mint tartalmából láthatjuk, igen becses trágyaszert. A phosphor-savmész a esontokban igen nehezen oldható, s hogy ezt előmozdítsák a esontlisztet superphosphátá készítik kénsavvali kezelés által. Általában minden phosphorsavban dus trágya anyag, ha kénsavval kezeltetett superphosphátnak neveztetik.

Esontliszt superphosphátot minden gazda készíthet magának, a esontokat előbb rothasztva megzuvasítja lehetőleg finomra, s higgított kénsavdattal leönti, s kész a superphosphát.

Az élelmes angolnak a esontliszt legkedvesebb műtrágyája, alkalmazza is nagy mértékben, nem riad vissza a költségtől, áldozattól, hisz az eredmény terméseiben bőven pótol neki mindent!

A esontliszt kiszórása kézzel. — Angliában e célra készült gépekkel történik. A nyers esontliszt tavasziak alá még ősszel hintessék el, a superphosphát kihintése tavaszra is maradhat, gyakori esapadékok feltételezve.

Hectáronként 900—1000 klgtr. már bő trágyázásnak mondható. Legezészerűbb a esontliszt alkalmazása, ha azt trágyatelepen a trágyaközé rétegezzük, — e kettő hatásban mintegy kiegészítvén egymást, sokkal nagyobb és biztosabb eredményre jogosít, mert a földre való egyenes kihintés csak a felültrágyázásnál volna indokolt.

A esontliszt alkalmazását főleg oly növények, melyek sok phosphorsavat igényelnek fejlődésükhöz, tehát a gabnáneműek, répa, reepeze és a rétek hálálják meg nagy mértékben.

A esontokban rejlő trágyakines — mondhatnám nemzetvagygon, nálunk figyelemre nem méltatik, s a házaló zsidó által ugyszólván semiért összeszedve, majdnem egészben külföldre vándorol. — Igaz ugyan, hogy talajaink phosphorsavban nem szegények, de ki sem apadhatatlanok, s a reactio be fog következni, s talán már unokáink vállait fogja nyomni.

Chilisalétrom. Vegyi összetételére nézve ez tulajképen légeny-savas nátronból áll, s ez a növények által igen könnyen felvehető. Légeny tartalma 16—17% óriási, s még aránylag olesó is. — Mint igen könnyen oldható s a növények által felvehető anyag ott alkalmaztasék, hol nagy légeny tartalom kívántatik (pl. reepeze) s messés eredményeket ad.

Délamerika Chili államából származik. Európa tengerparti államai mint trágyaszert igen használják — könnyen jutnak hozzá, mink vasúti szállításunk drágasága folytán alig használhatjuk.

Hectáronként 180—200 klgtrt alkalmaznak, és pedig közvetlenül vetés előtt vagy pedig a már kikelt vetésre mint felültrágyát, — essővel.

Ha m u. Mindazon növény tápanyagok, melyek a növény fejlődésére megkívántatnak képviselve vannak benne, s egyedül légeny nem tartalmaz — különben teljes trágyának volna mondható.

Vegyi összetételére a hamu nem egyéb mint különböző sók keveréke. A kalisók jönnek benne első sorban figyelembe, mész és phosphorsav csak másodsorba.

A f a h a m u leggazdagabb kali tartalomban, a köszen, bárnaszén, és tőzeg hamuja már sokkal esekélyebb értékű. — A fahamut főleg kaliszegény talajokon fogjuk alkalmazni kitünő eredménnyel, oly növények alá melyek sok kalit igényelnek: ilyenek: a luczerna, vörösherepé, burgonya, gabnáneműek és a rétek.

Sajnos, hogy a hamut más iparezélokna is alkalmaz-zák, s a gazda nagyobb mennyiségben ritkábban jut e becses trágyaszerthez, — de minden háznál összegyűl évente aanyi, hogy a gyűjtés fáradságát megjutalmazza.

A hamut közvetlenül is lehet a rétre vagy vetésre kiszórni, de mindenesetre ezélszerűbb azt a trágyaközé rétegezni, vagy a trágyával alkalmazni különösen a rétekre.

A mennyiség mit egy hectárra alkalmaznak igen különböző, 3—4 hectoliter már szép eredményeket ad, de alkalmaznak hectáronként 10 heclt is, mindig tavasszal.

Ezen speciális rétrágya mindenesetre nagyobb figyelemre volna érdemes, mint mennyire gazdáink méltatják.

A korom is trágyaszert, s igen nagy értékű ez is, mert hisz ez nem más, mint finomra elszólt szén; növényi részeket is tartalmaz. Ez igen fontos szerves-trágya s házi kertünkben megfizethetetlen: fekete színénél fogva a talajt felmelegíti, a rovarokat elűzi (főleg esigák s földi balhákát) s nagyon oldekony. Nagyon sajnós, hogy oly kis mennyiségkben áll rendelkezésünkre.

Staszfurt kalisók. Ezek alkalmazása a legújabb időben kapott lábra. Vegyi összetételükre nézve kénsav-kali, magnésia és chlorkaliumból állanak. Ezen kalisók a poroszországi konyhasó telepek felett vastag rétegeket képeznek, s a kalitartalmuk 10 és 40% közt váltakozik. Poroszországban számos gyár van már jelenleg, melyek kizárólag e kali készítmények előállításával foglalkoznak. Aruk métermázsáuként 80 kr. és 6 frt. közt ingadozik, s természetesen annál drágább, minél több kalit tartalmaz.

A kali-trágyázás hatását igen gyorsítja ha a kalit egyenlő mennyiségű oltatlan mésszel elegyítjük, s még ősszel a talajra hordva, kupaczkokba rakva, s azokat földdel beborítva porlasztjuk. Tavasszal e kupaczkokat széthányjuk egyenletesen a talajon, s beboronáljuk.

Az így előkészített kaliból hectáronként 2—500 klgtrt alkalmazunk.

A konyhasó is műtrágyát képez. A talajban ez ugyanis bizonyos vegyeket képez melyek nélküle különben nem állhatnának elő. A kalit mintegy folyóví, s a növényeknek felvehetővé teszi, tehát oly talajon alkalmazandó, hol a kali ondatlan állapotban van jelen.

A konyhasótrágyázás azotában igen óvatos bánásmódot

és szakmeretét igényel, s ki nem bánik vele viszonyainak megfelelően, a kalit talajából egészen kiszorolhatja.

Az angolok azt tartják, hogy a fagy nem árt annyira a növényzetnek sótrágya alkalmazása mellett, s mesés eredményekről beszélnek. Ha tehát módunkban van törmelék sót olesón szereznünk, s a kiszorolt kalit ugyanoly mértékben vissza is pótolni, úgy használhatjuk.

A réteken, here-, lucerna-, komló- és lennél nagy eredményeket értek el vele. Hectáronként 100—150 kgr alkalmazandó. (Folyt. köv.)

Hivatalos közlemények.

Pályázat.

902. sz. Gömörmegye területén megürlt ratkói körorvosi állomásra ezennel pályázat nyitattik. Ezen körorvosi

állomás javadalmazása következő: 1-ször a közegészségügyi esoporthoz tartozó összesen 9879 lélekszámmal bíró 23 községtől 400 frt fizetés és 100 frt lakbér illetmény. 2-or A salgó-tarján-rimamurányi vasmű egyesülettől az egyesületi munkások gyógykezeléséért külön 150 frt készpénz fizetés. 3-or látogatási és fuvardíjak és pedig: a) Ratkón mint körorvosi székelyen nappali látogatásért 20 kr. éjjeli látogatásért 50 kr. a esoporthoz tartozó többi községekben pedig nappali látogatásért 50 kr., éjjeli látogatásért 1 frt, b) a székelyen kívül lakó betegekhez meghíva, azoktól a fuvar költséget vagy természetbeni előfogatot követelhet. c) az egyesületi munkások látogatása alkalmával egyesületi pénztár terhére felszámíthat magának fuvar költség ezimén Rákos és Szirk községekbe 1 frt 50 kr. Turesok és Nandrás községekbe pedig 3 frtot, teljes napot igénylő gyógykezelésnél ezen felül még 1 frt 30 kr. ebéd illetmény ezimén. 4) A megválasztott körorvos tartozik kerületét havon-

kint legalább egyszer beutazni, s a vagyontalan betegek gyógykezelését ingyen teljesíteni. Végül megjegyeztetik, hogy a körorvosi székelyen Ratkón jól berendezett gyógyszerár létezik. Az állomást elnyerni kívánók folyamodványokat szabályszerűen felszerelve június 15-én adják be hivatalomnál. — Jólsván, 1882. május hó 5-en.

Maléter Ede, szbíró.

Szerkesztői üzenetek.

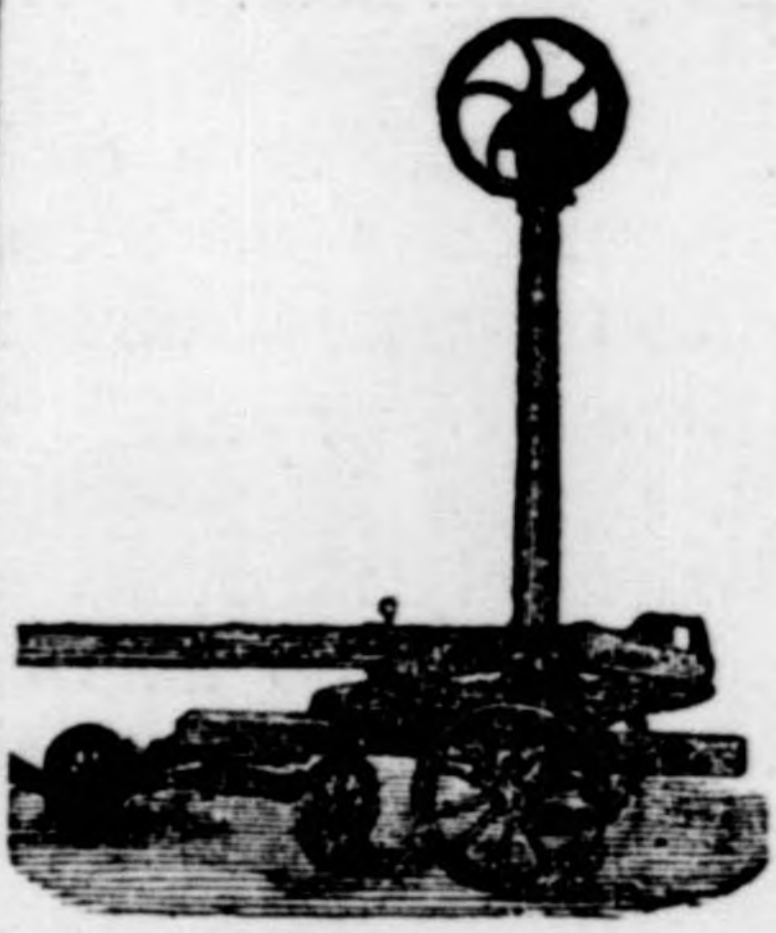
Bihari. Minél gyakrabban.
K. S. Az ügyet ismerjük s annak idején mi is hozzászólunk.
Gy. L. Honnan e mély hallgatás?
D. V. Szivesen üdvözöljük bármely pillanatban.
L. D. Nem volna valami a régihez hasonló?

Felelős szerkesztő s laptulajdonos: **Pető Porubszki Pál.**

Magán-hirdetések.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntője Kassán, (Eperjesi-ut 6. sz. és Kassa mellett a Csermelyvölgyben.)

Ajánlja a t. ez. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemeltartásával észszerűen és gondosan gyártott jöhrnevű gépeit, nevezetesen

cséplőkészleteit

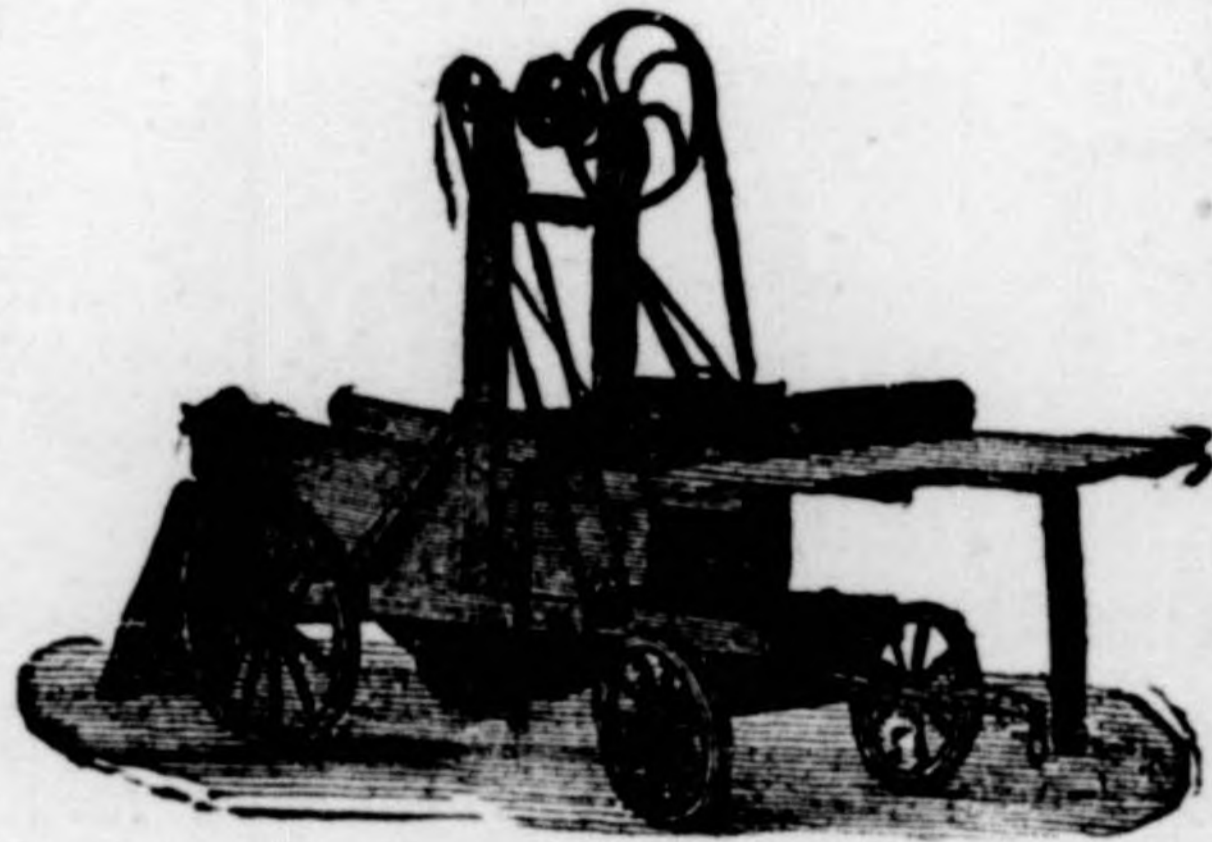
könnyű járással, járgány- v. gözmozgony általi hajtásra.

Kézi cséplőgépeit,

Backer- és magtár-rostáit, Sorba- és szórva-vető gépeit stb.

Csermelyvölgyi gépműhelyünkben (Kassa mellett) gépgyártmányaink jelentékeny készletét tartjuk állandóan.

Gazdasági gépeink képes. valamint öntődéng gyártmányai árjegyzékét kívántra ingyen és bérmentve küldjük be. 1—6

Haszonbérlet.

A Szathmáry Barnabás majom-majsai birtoka folyó 1882. évi szeptember havától több évekre, — az ottani nyári legelő pedig minden órán bérbe kiadó. Értekezhetni lehet a tulajdonossal Miskolczon.

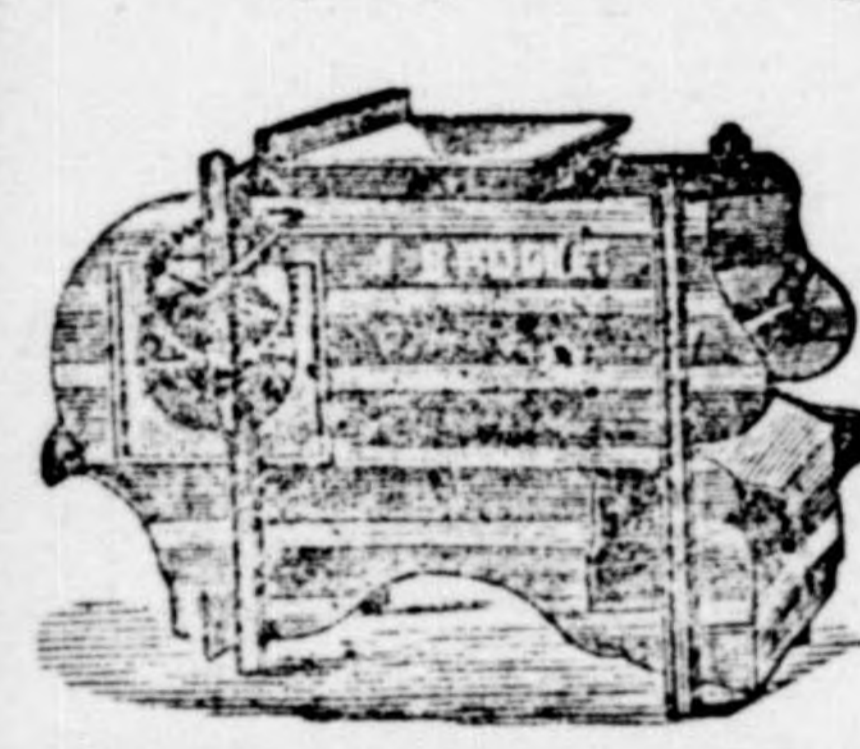
BROGLE JÓZSEF,

2—15

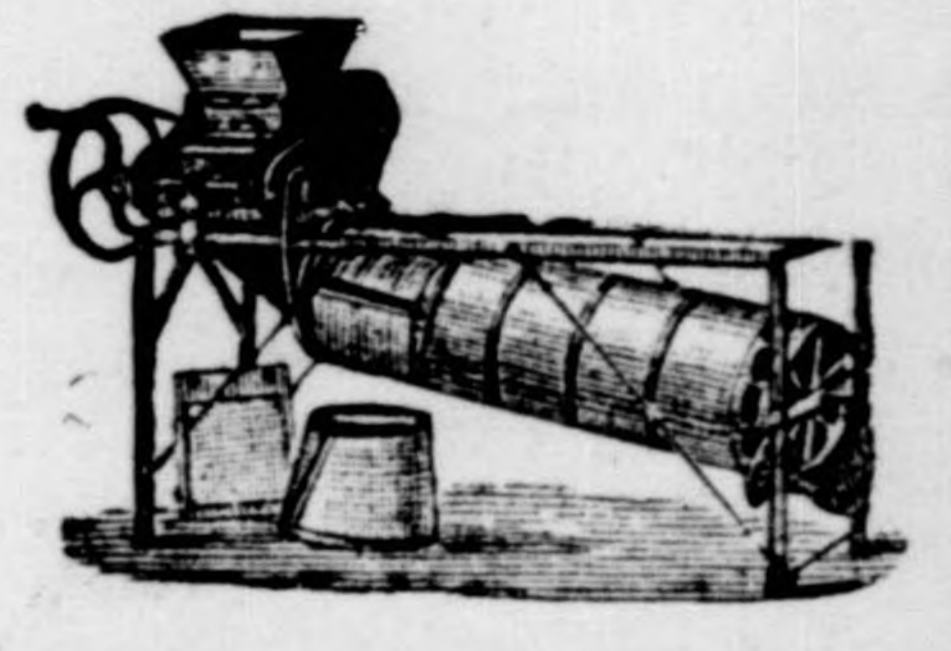
gép- és rostalemez-gyára Budapesten.

Gyár: váczit az osztr. állam vaspálya közelében. Raktár: váczikörut 68. sz.

Ajánlja minden gazdasági kiállításon kitétetett javított gyártmányait, mint:

Trieuröket változó rostával **Tisztítógépeket** szelelővel különlegességek **malmok számára** 28. 466. szám alatt szabadalmazott **hármaskéket, cséplőgép-rostákat, lyukasztott és hasított lemezeket,** vas, acél és horganyból, valamint mindennemű gazdasági gépek és szereket. — Árjegyzék kívántra ingyen és bérmentve.

Orvosi bizonylatok

a MARGIT gyógyforrásról.

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikéleges vizek között, — vegyi alkatrészeinek szerenés összetétele, — kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénsv tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásnak találtam a légutak és gyomorhártyának hurutos bántalmánál. A Seltersi-, Redeni-, Vichy- stb. vizektől különbözik, esekélyebb szabadszénsv tartalmánál fogva s azért vérsek lehetőségénél vagy a hol a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szénsavany dúsabb vizek fölött előnyvel bír.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár. Rökus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásnak bizonyult a légző-, emésztő- és vizezőszervek hurutos bántalmánál oly annyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványvíz kórházunkban alig rendeltek, — esekély szabad szénsav tartalmánál fogva oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a Seltersi-, Giessbübli-, Gleichenbergi vizeknek használata határozottan ártos volna.

Dr. Navratil Imre egyetemi tanár. Torok-, gége-, légeső- és hörgettségben igen jó, kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmánál rokon természetű gyomorhaj volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdő-, gyomor-, vizező ag idült hurutját szintgy osztatja, mint a Seltersi-, Gleichenbergi-, Giessbübli. Előnye, hogy a betegek élvezettel isszák s hogy sem bevéve, sem belélegezve, a f eجبen vagy tüdőben nem okoz semmi vértorlódást.

Dr. Kétyl Károly egyetemi tanár. Légző, emésztőszervek hurutos bántalmánál jó eredménnyel alkalmaztam. Seltersi-, Gleichenbergi, Giessbübli vizek fölött kisebb szénsav tartalmánál fogva előnyvel bír.

Dr. Barbás József Rökus-kórházi főorvos. Légeső-, emésztő- s vizezőszervek hurutos bántalmánál bátran versenyez a külföldi szikéleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a Seltersi-, Giessbübli- és Vichy vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes ízénél fogva ajánló a légző- és emésztő-szervek korállapotainál.

Hamisítások és szandékos felrevezetések elkerülése tekintetéből kérjük a tekintetes orvosi kart, egy a t. ez. közönséget, hogy az eddig használt „Luhí“ név mellőzésével ezentel csak a „Margit gyógyforrás“ elnevezést használják.

Borral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.

12—12 Dr. Karlovsky utódai a „Margit gyógyforrás“ igazgatósága.

Főraktár: Rimaszombatban Kern Adolf ur kereskedésében.

Üzlethelyiség változtatás.

Mélyen tisztelt közönség!

A nagy kiárlásom tartama alatt irányomban tanusított bizalmáért és tömeges látogatásáért hálás köszönetemet nyilvánítva, immár van szerenésém arról értesíteni, hogy üzletemet a főtéren 13-ik sz. a. lévő ujonnan épült saját házamba tettem át.

Czél- és korszerűnek találván új üzletemet korszerű árukkal öregbiteni, a leghirnevesebb gyárakban tevén tetemes bevásárlásokat, mely alkalommal a mostan uralgó divatra-, ruha- és diszkelméket illetve, kiváló figyelmet fordítva, azon kelemes helyzetbe vagyok, hogy a n. é. közönség e téren nyilvánuló követelményének nagy mérvben megfelelhettek.

Fögyekezetem továbbá oda lesz irányozva, hogy a már eddigelé irányomban tanusított bizalmát nem csak hogy továbbra is megtarthassam, hanem jó minőségű czikkeik illendő árért való kiszolgálása által mindinkább fokozhassam.

Rimaszombat, 1882. május 20-án

Maradtam a n. é. közönségnek

kész szolgálja

Engel Adolf.

3—4

GUTJAHR és MÜLLER

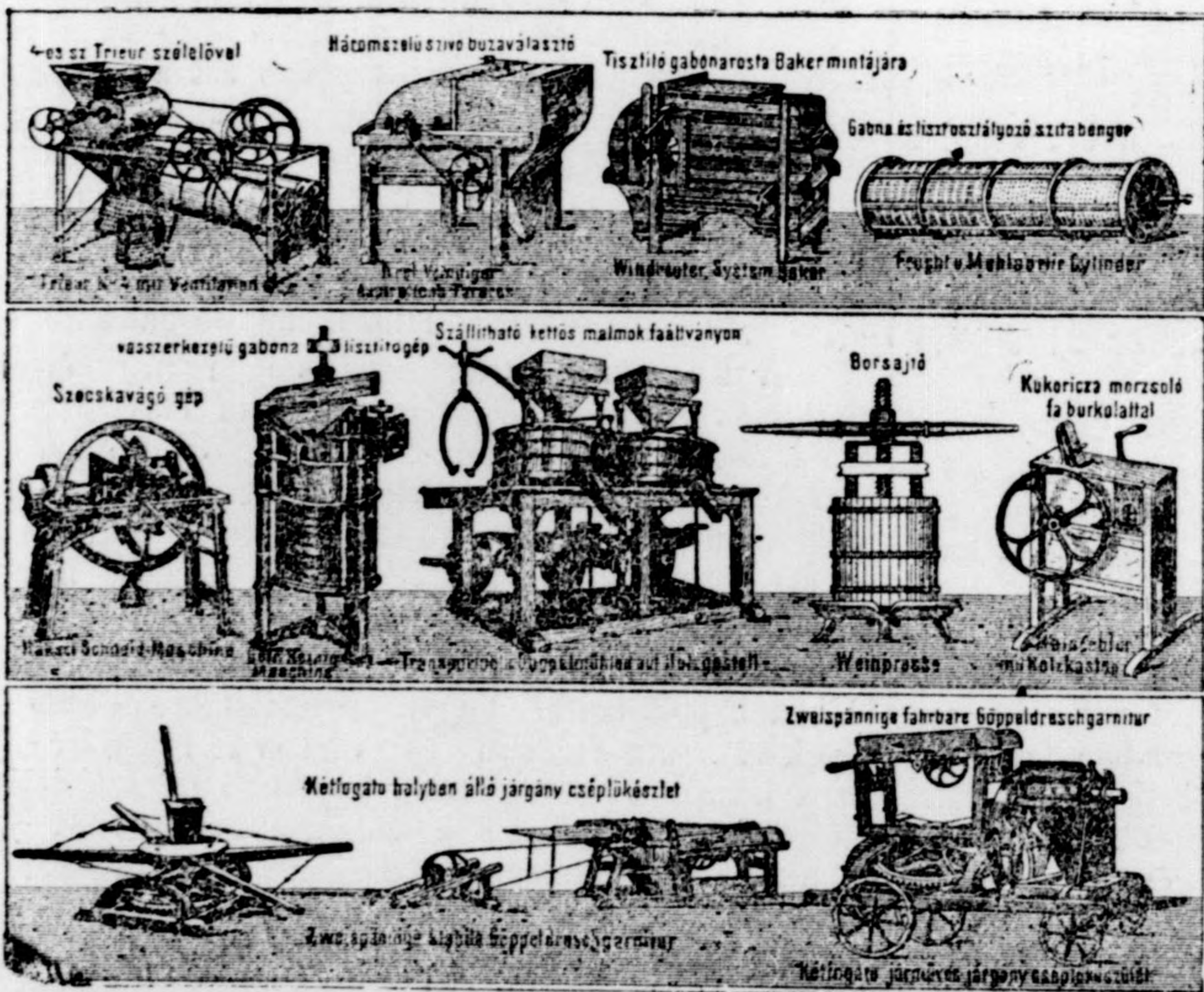
(ezelőtt BROGLE J. és MÜLLER.)

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

Budapesten: a Margithid közelében.

Ajánlják szolid szerkezetű és javított gyártmányukat, mint:

Trieurök gazdaság számára: Járgány-cséplőgépek. Szelelő-rosták. Kukorica-morzsolók. Szecsavágók és Borsajtók.

Különlegességek malmok számára: Dupla malmok. Malom trieurhengerek. Gabona-osztályozó hengerek. Koptatógépek. Daraválasztógépek. Tarárok (Detacherök.)

Malom-alkatrészek: u. m. Transmissiók. Szijkerek.

Rostalemezek: Cséplőgép-rosták. Liszthengerszíták. Koptató-lemezek. Ráspoly-lemezek stb.

Árjegyzékek kívántra ingyen és bérmentve.

Gyári raktár és képviselőség: Rimaszombatban **SOJKA J.** urnál.

3—30